

Heeren Medewerkers van Afdeling I die voor bepaalde vraagstukken hoogere cijfers hebt, vergun ons U aan te spooren tot regelmatige samenwerking.

De prijswinner wordt verzocht zich met den uitgever in verbinding te stellen voor het door hem gewenschte boekwerk.

Onze Indische abonné's, die Accountancy studeeren of onze jonge Indische collega's die nog wat nastudie willen maken, wekken wij ook op tot medewerking. De termijn van inzending voor hen is 60 dagen later dan voor de andere medewerkers in verband met den mailtijd; hunne uitwerkingen moeten aangeteekend verzonden worden aan de aangegeven adressen.

	Afdeeling I							Afdeeling II						
	13	15	18	20	22	23	Totaal	14	16	17	19	21	24	Totaal
S. S. de Hoop								5	6 $\frac{1}{2}$	7	6 $\frac{1}{2}$	8	8	41
Vallée de Roses								6 $\frac{1}{2}$	6	5	7 $\frac{1}{2}$	6 $\frac{1}{2}$		31 $\frac{1}{2}$
Cum Sociës								6 $\frac{1}{2}$		4				10 $\frac{1}{2}$
Pogen			8				8		7 $\frac{1}{2}$		6 $\frac{1}{2}$		8	22
Moed en Vertrouwen			7				7			6	5 $\frac{1}{2}$			11 $\frac{1}{2}$
Stroohalm			5	4	4	6 $\frac{1}{2}$	19 $\frac{1}{2}$				4	5 $\frac{1}{2}$	5	14 $\frac{1}{2}$
R. F. V. M.											6 $\frac{1}{2}$			6 $\frac{1}{2}$
Geen Motto		5					5							
Dareb										6				6
L. L. V.				6		5 $\frac{1}{2}$	11 $\frac{1}{2}$						5	5
Geen Motto						7	7			8				8
O. B.					7		7						4	4
Adel													4	4
F. H. te A.													6	6
Volhouden													6	6
Naar beste weten													6	6
Practijk					6		6							
Geen Motto										5				5
Merccand						8	8							

Afdeling II.

OPGAVE No. 28

Inrichting controle op ontvangst debiteuren

(Uitwerkingen in te zenden bij den heer JAMES POLAK, Mauritsweg 13b, Rotterdam)

De eigenaar eener grossierszaak heeft eenige malen opgemerkt, dat vorderingen welke reeds betaald hadden moeten zijn, nog niet waren binnengekomen.

Bij onderzoek bleek dan wel als regel, dat de klant uitstel gevraagd had, het kwam echter ook wel eens voor, dat de boekhouder verzuimd had tijdig te disponeeren en tenslotte heeft hij het vermoeden, dat het geld wel eens reeds ontvangen was, doch eerst later in de kas werd verantwoord.

Bij het groote aantal klanten en de vele, vaak kleine, facturen, welke deze ontvangen, is het hem — niettegenstaande hij persoonlijk alle kwitanties teekent — niet mogelijk scherp op te letten of alle bedragen, waarvoor hij teekent, ook binnen komen.

In interne controle door leden van het personeel onderling op elkaar uit te oefenen stelt hij — gezien de bestaande verhoudingen — niet veel vertrouwen.

Een en ander doet hem er toe besluiten eene regelmatige accountantcontrole in te stellen, waarmee hij U wenscht te belasten.

Het blijkt U, dat het verloop der posten als volgt is:

Als regel wordt maandelijks gedisponeerd over alle posten in den loop der vorige maand geleverd.

Dit neemt niet weg, dat er iedere maand wel een beperkt aantal uitzonderingen zijn betreffende posten, waarover om één of andere reden eerst later gedisponeerd moet worden.

De kwitanties worden:

- afgegeven aan drie verschillende banken;
- afgegeven aan de post;
- in portefeuille gehouden om af te wachten of de cliënt het bedrag overmaakt of komt betalen en in het tegenovergestelde geval alsnog af te geven of door een looper te laten innen.

De kwitanties, die van de bank terugkomen worden of opnieuw afgegeven of bij onder c. bedoelde portefeuille gevoegd.

Een enkele maal betalen de klanten uit eigen beweging reeds voor afloop der maand.

Hoe zult ge uw controle inrichten opdat uw opdrachtgever daarvan het nut trekt, dat hij ervan verwacht, in het bijzonder opdat U, indien U op zeker moment de kas opneemt, zekerheid hebt dat alle ontvangen gelden daarin zijn verantwoord.

BOEKBEOORDEELING

DOEL EN WEZEN VAN DE REKENINGWETENSCHAP.

Openbare les gehouden door den Heer R. A. DIJKER bij de
aanvaarding van het ambt van leeraar aan de
Nederlandsche Handels-Hoogeschool

Aan den eenen kant de soberheid die in de laatste jaren volkomen ontbroken heeft bij de officieele uitlatingen over ons beroep — aan den anderen kant te onsystematische afdoening van problemen. Dit is de indruk, dien men bij lezing van deze openbare les krijgt. Als sous-entendu worden beschouwd, dat de Heer *Dijker* een grondig kenner van de diverse door hem behandelde kwesties is en daarvan een eigen overdachte meening heeft.

De titel der les vestigt echter direct het vermoeden, dat de Heer *Dijker* al reeds vanzelf aanneemt dat er is een „Rekeningwetenschap”. Hij heeft dit woord blijkbaar als gangbaar spraakgebruik aangenomen daar hij aanstonds als zijn meening te kennen geeft, dat deze rekeningwetenschap eigenlijk is een „wetenschappelijke methode”, die behoort tot het „financieelwezen” welke op zijn beurt Staathuishoudkunde of Bedrijfs-huishoudkunde kan zijn, al naar gelang de soort van huishouding die er gefinancierd wordt.”

Zijn nu volgens deze uitlating staat- en bedrijfshuishoudkunde elk op zichzelfstaande wetenschappen? De Heer *Dijker* laat dit blijkbaar in het midden of accepteert het zonder meer.

Na een uiteenzetting gegeven te hebben van boekhouden en kasbeheer wordt het onderscheid tusschen „Accountancy” en „Rekeningwetenschap” geformuleerd, blijkens welke opvatting de Bedrijfs-huishoudkunde tot de accountancy te rekenen is, terwijl de Rekeningwetenschap de Inrichtings- en Controleleer omvat. In verband met het voorgaande is dus de R.w. in het bijzonder de wetenschappelijke methode der bedrijfshuishoudkunde. Waar de wetenschap zich mede bezig houdt, zegt de spreker niet. Het schijnt ons echter toe dat de R.w. als methode der groote onbekende tè technisch wordt, indien de geleerde spreker de inrichtingsleer indeelt in een:

- technisch deel,
- organisatorisch deel,
- bedrijfs-economisch statistisch deel,

waarbij, voor de beoefening van dit laatste, zooals verder zal blijken een grondige kennis van bedrijfshuishoudkundige problemen wordt verondersteld, terwijl hetzelfde het geval is van de contrôle-leer, waarbij het oordeel over het beheer door den Heer D. van de zijde van den accountant aanvaard wordt. Daardoor wijken in zijn stelsel Accountancy en Rekeningwetenschap buitengewoon veel van elkaar af.

Wat nu betreft de drie-deelige indeeling der Inrichtingsleer, lijkt het ons toe dat deze niet geheel juist is. Ten deele sluit zij aan bij onze eigen opvatting, verkondigd in „De Accountantscontrole”, no. 2, al. 4, waar een splitsing gemaakt wordt tusschen „administratief deel (zieh concentreerend op) van de wijze van behandeling der eerste aantekening) als het organisatorisch deel (betrekkelijk de interne controle)”. Bij de omschrijving des Heeren D. der eerste twee deelen is een volkomen gelijke gedachtengang gevolgd. Maar het derde deel is een onderdeel der „Accountancy” dat gewoonlijk als „cijferbeoordeeling” bekend staat. Ons dunkt dat de spreker de statistische betekenissen der inrichtingsleer — waarnemen, boeken en rubriceren der feiten — te weinig heeft doen uitkomen, daarentegen uitsluitend aan de concludeerende functie heeft gedacht. Men leze de pagina's 17 en 18. Eer meen ik dat wil men deze functie niet als een separaat onderdeel beschouwen, dat men haar bij de controle-leer diende onder te brengen, omdat zij essentiele betekenis heeft voor de accountantscontrole. Dit blijkt ook uit het nader, hierachter te vermelden betoog van den spreker.

Wij meenen een niet juiste systematiek te ontdekken in een los van de 3-deelige inrichtingsleer behandelde begrotingsvraagstuk. Men kan dit rekenen tot het administratief deel, als orde-maatregel of bij een breeder opvatting van de begroting, tot het organisatorisch deel in haar betekenis voor de interne controle. De omschrijvingen van den Heer Dijker, maken beide mogelijk. Ten onrechte echter heeft hij het als een aanhangsel der i.l. beschouwd.

Voor de begroting geeft de spreker evenzeer een 3-deelige scheiding.

- a. de begroting van baten en lasten,
- b. de begroting van de beschikbare middelen,
- c. de technische begroting,

Tegen deze indeeling zouden wij alleen willen inbrengen dat *c* eigenlijk onder *a* valt, voor zoover de i.l. betreft. De begroting sub *c* in den door den spreker voorgestane zin „de voorziening van de goederen of materiaal” is geen „rekeningwetenschap”, meer, tenzij zij baten en (of) lasten betreft.

Overigens negeert de Heer D. veel van het bestaande, als hij zegt dat er geen begrotingen in het particulier bedrijfsleven gemaakt worden. Er is in het practisch bedrijfsleven reeds veel begroting. Bij kostprijsberekening; in fabriekszaken; bij commercieel gedreven overheidsbedrijven; bij banken (liquiditeitsstaten), bij cultuurbedrijven. Vaak in het rekeningssysteem, als bestemmings- en verplichingsreserven.

Ten slotte voor alle bedrijven, wier expansie aan een zekere installatie gebonden is: het project der onderneming zelve.

Bij de behandeling der controle-leer heeft de geleerde spreker, schrijver dezes al bestrijdende in zooverre gevolgd dat hij schrijft (pag 34):

Tot de taak van den accountants behoort ongetwijfeld, behalve de controle over de juistheid van de cijfers, het oordeel of die cijfers op zich zelf een voldoende en juist geheel geven van het gevoerde beheer, dientengevolge heeft de accountant te zorgen voor een goede bedrijfs-economische statistiek en valt de beoordeeling, of die statistiek geeft een juist beeld van het beheer onder zijn taak. Dit nu is niet te beschouwen als een controle op het beheer zelf, maar is niet anders dan het geven van een volledig inzicht in het gevoerde beheer. Met het verzorgen

der statistiek treedt de accountant niet, middels het cijfermateriaal, in een beoordeeling van het beheer, maar verschafft andere het noodige materiaal om zich daarover een oordeel te vormen. Als bedrijfs-economisch adviseur zal hij dikwijls niet kunen nalaten aan de uitkomsten of aan de statische cijfers zijn beschouwingen vast te knoopen, waarmede dan evenwel nog niet wordt gezegd, dat hij het beheer heeft gecontroleerd.

Men merke in de eerste plaats op de betekenis welke de Heer D. hecht aan de statistiek voor de contrôle-leer.

In de strekking van zijn betoog kunnen wij echter geen tegenstelling zien t.o. van onze door den spreker bestreden meening, alleen zeggen wij de onze korter en kunen wij dit ook doen, omdat de geachte spreker hier met zijn controle-opvattingen in de klem kan komen en zijn paraphraseering hem de kans biedt de elders dan in zijn les verkondigde stellingen te kunnen handhaven. „Elders dan in zijn les,” schrijven wij, want daarin is van de private- en publieke taak-stellingen niets vermeld, hetgeen ons niet zoo bout doet zijn te vermoeden, dat zij geabandonneerd zijn. Echter drong de Heer Dijker bij een splitsing tusschen het „mechanisch” en het „beschouwend” deel der controleer het begrip der totaal-contrôle op den voorgrond; zij staat t.o. de lijncontrole waarbij uitsluitend de bestaande aantekeningen worden gecontroleerd. Het heet daarvan:

Een lijncontrole, op deze wijze opgevat, vereischte weinig studie; te haren behoeve kan worden volstaan met het geven van die regelen, welke de doeltreffendheid van de controle kunnen bevorderen.

Dat een controle die de bestaande aantekeningen op den voet volgt „weinig studie” vereischt, is een onbegrijpelijke uitspraak van iemand die jarenlang kandidaten opleidde in de controle-leer. De controle-arbeid als middel tot het scheppen van een basis voor het dragen van een verantwoordelijkheid, vereischt jarenlange nauwgezette studie van alle details en van den volledige samenhang der administratieve onderdeelen.

Toegegeven zij dat onder bepaalde omstandigheden een totaalcontrole effect kan sorteren, maar de mogelijkheid van verschuiving kan een ernstig gevaar voor den accountant inhouden. Ze maakt de controle-leer geheel tot een *risico*-leer.

Niettegenstaande onze dubia, achten wij de les van den Heer Dijker een moment in den ontwikkelingsgang van de *geschreven* leer over accountancy in ons land.

Dr. A. STERNHEIM

INGEZONDEN

NAKLANKEN VAN HET CONGRES

Bijna had ik het woord genomen in verband met de inleiding des Heeren Reder. Het leek mij evenwel verstandiger, mijne opmerkingen te maken in ons blad, in plaats van op het Congres. Den aandachtigen lezer zal wel blijken, waarom.

De Heer Reder verkondigt op den laatsten regel van bladz. 3 en den eerste van bladz. 4 als zijne meening, dat het publiek méér vertrouwen zal stellen in een rapport, met een firma-naam ondertekend.

Ik hoop, dat de geachte inleider zich daarmede vergist.

Het is ons allen wel eens overkomen, dat wij te doen hadden met eene firma, advocaten, assurantie-mensen, effecten-makeelaars of iets dergelijks, en dat wij — komende om eene aanmer-